

Nr 18.

Av fröken **Wellin m. fl.**, *angående semesterhjälp från allmänna arvsfonden åt behövande mödrar med minderåriga barn.*

I lagen om allmänna arvsfonden (Sv. förf. saml. 281 år 1928), som trädde i kraft den 1 januari 1929, heter det i 1 §:

”Den egendom, som i arv tillfaller allmänna arvsfonden så ock egendom, som må tillfalla fonden genom gåva eller testamente, skall utan sammanblandning med andra medel förvaltas av statskontoret såsom en särskild fond för främjande av barns och ungdoms vård och fostran.

Av medel, som under ett räkenskapsår influtit, skall vid årets utgång en tredjedel läggas till fonden. Återstoden skall jämte årets avkastning från och med nästföljande år vara tillgänglig för utdelning.”

Första lagutskottet, som hade att avgiva utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om arv, yttrar i fråga om förslaget, att danaarven skola ingå till en särskild fond bl. a. följande:

”Det föreslagna syftet med fonden anser utskottet vara synnerligen behjärtansvärt. Och då det här är fråga om arvlätare, som sakna egna barn, är det enligt utskottets mening en riktig tanke, att då dessa efterlämna blott avlägsnare skyldemän, deras kvarlåtenskap tillfaller sådana barn, som sakna möjlighet att erhålla det handtag, arvet utgör för den yngre generationen. Arvsfonden kommer härigenom att i sin mån befrämja arvets viktigaste sociala funktion, nämligen att sörja för det uppväxande släktet och underlätta för detta att fylla sin framtida uppgift till samhällets bästa. Av skäl, som nedan vid behandlingen av förslaget till lag om allmänna arvsfonden skola närmare angivas, har utskottet emellertid föreslagit en viss utsträckning av fondens ändamål.”

I första stycket av ovan anförda 1 § av lagen om allmänna arvsfonden föreslog utskottet ett så lydande tillägg: ”samt till vård av behövande kroniskt sjuka och ålderstigna”. Utskottet anför härom i motiveringen: ”... Ur såväl successionsrättsliga som sociala synpunkter måste det onekligen anses naturligt, att arvsfonden sålunda bidrager till främjande av arvets viktigaste uppgift, nämligen att sörja för det uppväxande släktet. Det kan emellertid ifrågasättas, om ej även andra ändamål böra tillgodoses ur fonden. Särskilt vore det enligt utskottets mening önskligt, om genom bidrag ur fonden en väl behövlig hjälp kunde beredas behövande kroniskt sjuka och ålderstigna. Utskottet har därför föreslagit en utvidgning av fondens ändamål till att omfatta även nämnda synnerligen behjärtansvärda syften. Genom en sådan utvidgning av

Kungl. Maj:ts valfrihet vinnes även större säkerhet för, att allenast verkligt tvingande behov komma att tillgodoses.”

I reservation yrkades bifall till paragrafen oförändrad. För ett beslut i denna riktning talade även justitieministern, som bl. a. yttrade: ”Jag vill icke säga något ont om medlidande med svaga människor, men vi få inte glömma omvårdnaden om dem som först och främst böra vårdas till att bli så livsdugliga, att de garantera oss en framtid. Det vore önskvärt, att icke blott donatorer utan också alla lagstiftare mera accentuerade denna sida av saken: att sörja för att de, som ha ringa eller ingen fysisk uppfostran, få möjlighet till bättre sådan, att sörja för att de på det andliga området i vårt land synnerligen många, som — efter vad det skulle visa sig, om man gjorde en undersökning — ha en ganska stor begåvning inte minst i fråga om praktiska ting, besitta yrkesduglighet och så vidare, få tillfälle att i tid utbilda sig, utveckla sina anlag, såsom så många amerikanska stora företag på eget bevåg gjort till förmån för sina unga arbetare. Det skulle säkerligen medföra en högst betydlig nationalekonomisk vinst. Därför tror jag, att det vore bra, om man inskränkte användningen på det sätt propositionen gör.”

Paragrafen antogs i oförändrat skick således utan det av utskottet föreslagna tillägget.

Härigenom fastställdes, att fondens medel skulle användas till ”främjande av barns och ungdoms vård och fostran”. — Tillgodoseendet av detta ändamål kan ske under olika former, såsom genom anslag till barnhem, genom andra åtgärder till barns och ungdoms välfärd, genom direkta bidrag till studier eller yrkesutbildning o. d. — Emellertid vill det förefalla, som om ”främjande av barns och ungdoms vård och fostran” skulle kunna ske även på ett mera indirekt sätt än genom ovan berörda stödåtgärder. Såsom ett sådant indirekt ”främjande” av påtagligt värde måste väl räknas åtgärder, som ha till syfte att bevara mödrarna friska och arbetsdugliga. I de mindre bemedlade hemmen, där minderåriga barn finnas, vilar en tung, ej sällan alltför tung arbetsbörda på mödrarna. De dagliga plikterna måste fullgöras även om krafterna minskas. Arbetet tynger kanske mer och mer. Vad som då behöves är en vilopaus för återhämtning av krafter och arbetsförmåga, med andra ord möjlighet att någon enda gång få, vad så många människor anse för sig nödvändigt att erhålla årligen, en tids semester.

Utan hjälp utifrån kan modern ej lämna hem och barn för att få en än så välbehöfvig vila, om hemmet har en svag ekonomi. Semesterhjälp i sådana fall åt mödrar med minderåriga barn vore väl en åtgärd i full överensstämmelse med arvsfondens syftemål och hittillsvarande användning. Möjligt är måhända, att det kan råda tvivel om, huruvida anslag för dylikt ändamål kan, med nuvarande lydelse av lagens 1 §, utgå från arvsfonden. Tanken härpå måste därför givetvis bli föremål för sakkunnig prövning, innan något förslag

i antydd riktning kan framställas eller dylikt framläggas om ändring av lagens ordalydelse.

Under hänvisning till vad ovan anförts be vi därför få hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning, huruvida medel från allmänna arvsfonden kunna utgå till semesterhjälp åt behövande mödrar med minderåriga barn samt för riksdagen framlägga härav eventuellt föranledda förslag.

Stockholm den 13 januari 1936.

		<i>Bertha Wellin.</i>
<i>R. Lundqvist.</i>	<i>Erik Hagberg.</i>	<i>G. Arnemark.</i>
<i>Åke Hassler.</i>	<i>Sv. Bengtsson</i> i Norup.	<i>Ewald Lindmark.</i>
<i>Sven Olsson,</i> Rimforsa.	<i>Adolf Wallerius.</i>	<i>K. A. Westman,</i> Brobygård.
<i>G. Malmqvist.</i>	<i>Per Pehrsson.</i>	<i>Vera Eklund.</i>
<i>Ruth Gustafson.</i>		<i>Ernst V. Olsson,</i> Staxäng.
